

Tutkimus tunnistaa kuusi supistuvaa ammattiryhmää - toimistotyöntekijät sijoittuvat parhaiten muihin ammatteihin

Toimistotyöntekijöiden ja korkeammin koulutettujen osaaminen on siirrettävissä ammatista toiseen helpommin kuin teollisuustyöntekijöiden, ilmenee Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen ETLAn tutkimuksesta ”*Ammattirakenteet murtuvat - Mihin työntekijät päätyvät ja miksi?*”. Tutkimuksessa on selvitetty, mihin työntekijät siirtyvät aloilta, joiden merkitys työllistäjänä pienenee.

Tutkimuksessa on tunnistettu kuusi supistuvaa ammattiryhmää: toimistotyöntekijät, konepaja- ja valimotyöntekijät, muut valmistustyöntekijät, puun- ja paperinjalostuksen prosessityöntekijät, kumi-, paperi- ja tekstiilityöntekijät sekä teollisuustuotteiden kokoonpanijat. Näissä ammateissa vuonna 1995 toimineiden työntekijöiden työmarkkina-aseman muutosta on seurattu vuoteen 2009 saakka. Lisäksi on selvitetty, mitkä taustatekijät ovat voimakkaimmin vaikuttaneet yksilöiden työpolkuihin.

Eritoten toimistotyöntekijät mutta myös muut valmistustyöntekijät sekä teollisuustuotteiden kokoonpanijat ovat siirtyneet vilkkaimmin pois supistuvan ammatin urapolulta. He ovat myös sijoittuneet kaikkein parhaiten sekä muihin yksityisen sektorin ammatteihin että julkiselle puolelle (tai yrittäjäksi). Toimistotyöntekijöiden ammatinvaihdot ovat useimmin johtaneet paremmin palkattuihin töihin kuin muiden valmistustyöntekijöiden tai teollisuustuotteiden kokoonpanijoiden.

Etenkin konepaja- ja valimotöissä tai puun- ja paperinjalostuksen prosessitöissä olleiden vaihtoehdot näyttävät varsin toisenlaisilta. Ne ovat olleet pääosin kahdenlaisia: jatkaa omassa tai jossakin toisessa supistuvassa ammatissa tai siirtyä työelämän ulkopuolelle, ei-työlliseksi.

Havaittuja ammattiryhmittäisiä eroja selittää tutkimuksen mukaan keskeisesti itse ammatti. Ammatin rinnalle nousevat myös tietyt taustatekijät, eritoten muodollinen koulutus ja ikä. Parhaiten ammattirakenteiden muutoksiin ovat sopeutuneet nuoret, keski- tai korkea-asteen koulutuksen suorittaneet, useimmiten toimistotyöntekijöinä toimineet ja Etelä-Suomessa asuneet.

Koulutusalojen osalta erottuvat etenkin terveys- ja sosiaalialan koulutuksen suorittaneet, jotka näyttävät pärjänneen ammattirakenteiden murroksessa verrattain hyvin. He ovat toimineet joko toimisto- tai teollisuustyöntekijöinä, mutta ovat nähtävästi myöhemmin palanneet koulutustaan paremmin vastaavaan työhön, ja usein siirtyneet julkiselle sektorille.

Huolestuttavimpana havaintonaan tutkijat pitävät sitä, että jo viiden vuoden jälkeen noin 10 % supistuvissa ammateissa toimineista kuului ei-työllisten joukkoon. Vuonna 2009 lähes joka kolmas heistä oli ei-työllinen. Merkittävä osa ei-työllisyyteen päätyneistä oli jo varsin aikaisessa vaiheessa kokenut työttömyysjaksoja. Työttömyyttä oli usein seurannut eläkkeelle siirtyminen. Esimerkiksi vuonna 2004 työttöminä olleista lähes puolet oli eläkkeellä vuonna 2007. Lisäksi havaittiin, että eläkkeeltä ei enää palata työelämään.

Ikääntyneemmille työntekijöille ammatin vaihtamisen kustannukset ovat tutkimuksen mukaan liian suuren hyötyihin verrattuna. Tutkijoiden mielestä olisikin syytä miettiä politiikkatoimenpiteitä, joilla myös heidät saataisiin pidetyksi työelämässä.

Julkaisu

Asplund, Rita – Kauhanen, Antti – Vanhala, Pekka: Ammattirakenteet murtuvat – Mihin työntekijät päätyvät ja miksi?, ETLA B 268.

Lisätietoja:

Rita Asplund, puh. 609 90208, mp. 050 594 2311, rita.asplund@etla.fi

Antti Kauhanen, puh. 609 90224, mp. 050 569 7627, antti.kauhanen@etla.fi

Tutkimushanketta on rahoittanut Työsuojelurahasto.